

PRE VAŠE ODVÁŽNE PODNIKATEĽSKÉ PLÁNY

Nové poistenie pre malých
a stredných podnikateľov
ProBiznis

NAŠE SLUŽBY
MÔŽETE VYUŽIŤ AJ
Z POHODLIA DOMOVA

www.kpas.sk | ekomfort.kpas.sk | Infolinka 0800 11 22 22

**KOMUNÁLNA
POISTOVŇA**
VIENNA INSURANCE GROUP

Pre všetko, na čom záleží

PREŠPORSKÝ podnikateľ

Mesačník Bratislavskej regionálnej komory SOPK

Číslo 4 / Ročník XVIII. • Apríl 2025

Uplynulý rok bol úspešný

Bratislavská regionálna komora Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory pripravila 27. marca v hoteli Bratislava výročné Zhromaždenie delegátov, ktorému predsedal predseda predstavenstva BRK Igor Junas a zúčastnili sa na ňom aj predseda SOPK Peter Mihók a generálny tajomník Martin Hrivík. V rámci rokovania najvyššieho orgánu Bratislavskej regionálnej komory boli schválené základné komorové dokumenty, ako je výročná správa, plnenie rozpočtu za rok 2024 a plán aktivít a rozpočet na rok 2025.

pokračovanie na 4. strane

Pezinok nie je len vinobranie

Mesto Pezinok za posledné dva roky vykonalo množstvo aktivít s cieľom pozitívne ovplyvniť kvalitu života všetkých obyvateľov. Vedenie sa zameralo na systematické zlepšenie vo všetkých oblastiach – od školstva a športu, cez dopravu, sociálne

služby, až po ochranu životného prostredia a obnovu historických pamiatok. V oblasti samosprávy mesto zaviedlo viacero inovácií. Digitálne riešenia, ako aplikácie Simplicity a Som Pezinok,

pokračovanie na strane 2

Prichádza apríl. Mesiac, ktorý jednoznačne posielala zimu do minulosti a spolu s letným časom, ktorý vyhovuje väčšine obyvateľstva, prináša viac svetla, slnka a nádherných farieb jarnej prebúdajúcej sa prírody. K tomu si ešte mesiac apríl pripomíname ako mesiac knihy, ktorá je veľkým priateľom človeka. Úplná idylka.

Keby však nebolo všetko to ostatné, čo sa okolo nás deje. A momentálne u nás doma ešte podčiarknuté slintačkou a krívačkou. Život jednoducho naozaj nie je „peřičko“, ako hovoria naši bratia. Každodenné starosti a radosti však prichádzajú a musíme na ne reagovať ako najlepšie vieme. Musíme si uvedomiť čo ovplyvniť môžeme a čo nie a tak sa k veciam treba postaviť.

Aj my v komore sa snažíme, čo najlepšie reagovať na súčasnú situáciu a ponúkať našim členom služby, ktoré by aspoň trochu pomohli riešiť ich problémy. Aj o tom sme diskutovali na našom výročnom zasadnutí zhromaždenia delegátov našej regionálnej komory, ktoré prerokovalo a schválilo tak plnenie činnosti a aktivít za minulý rok, ako aj plán činnosti na tento rok. Súčasťou týchto aktivít, hlavne z pohľadu komory ako takej, je aj neustála diskusia s predstaviteľmi vlády a parlamentu, aby sa aj na tejto úrovni hľadali či najvhodnejšie opatrenia na uľahčenie podnikania a možnosti nielen zachovania, ale aj rozvoja podnikania v súčasných podmienkach. Veľa vecí však nie je v našich rukách a musíme sa vedieť veciam prispôbovať. Môžeme však konštatovať, že sme si na to posledné roky aj celkom zvykli. Určite sa však všetci veľmi tešíme, keď sa to nazaj začne meniť k lepšiemu. Verme teda spoločne tomu porekadlu, že kto si počká, ten sa dočká.

Juraj Majtán

Riaditeľ Bratislavskej regionálnej komory SOPK

TÉMA ČÍSLA

Odpady
a cirkulárna
ekonomika

Obsah

- 6 Tajomstvo udržateľnosti je v troch R
- 8 Opravy sa majú zvýhodniť
- 9 Problémy s nelegálnymi skládkami pretrvávajú
- 10 Kapacity na spracovanie nestačia
- 15 Podnikateľský servis

www.basopk.sk

EDITORIÁL

dokončenie zo strany 1

zjednodušili komunikáciu medzi obyvateľmi a úradom. Pred Mestským úradom a Domom kultúry boli nainštalované informačné kiosky s aktuálnymi oznamami.

Transparentnosť podporili projekty ako „Mesto v meste“, kde sa vedenie stretávalo priamo s občanmi, a platforma Odkaz pre starostu, ktorá zrýchliła reakcie na podnety. Zaviedla sa konzultačná služba na stavebnom úrade pomáhajúca žiadateľom skompletizovať podklady. Mesto sa takisto zameralo na začlenenie znevýhodnených komún, napríklad cez projekt Mestské občianske a preventívne služby, ktorý vytvoril pracovné príležitosti pre obyvateľov Glejovky. Uskutočnila sa edukácia o separovaní odpadu a čistote verejných priestranstiev, čo prispelo k lepšiemu občianskemu spolunažívaniu.

Jednou z priorít bolo zabezpečenie kvalitných podmienok pre vzdelávanie. V školských zariadeniach sa zrealizovali viaceré rekonštrukcie a sú pripravené ďalšie. Mesto investovalo aj do inklúzie – ZŠ Kupeckého bola debarierizovaná a vybavená výtahmi a prispôbenými sociálnymi zariadeniami. V centrách voľného času sa zmodernizovali kotolne a nakúpili nové hudobné nástroje pre umelecké školy.

Podpora športu

Pezinok podporuje šport a aktívny životný štýl. Medzi významné aktivity patrí vybudovanie pumptrackovej dráhy na sídlisku Sever, rekonštrukcia športového areálu ZŠ Fándlyho, osvetlenie futbalového ihriska na CFK Cajla, ktoré umožňuje tréningy vo večerných hodinách. Na futbalovom ihrisku na Komenského ulici sa podarilo zmodernizovať tribúnu a lavičky, revitalizovať detské ihriská na sídliskách Muškát, Bystrická, Suvorovova a v Grinave. Pribudli hojdačky, preliezačky a inkluzívne prvky prispôbené deťom so zdravotnými obmedzeniami.

Myslia aj na starších

Mesto v oblasti sociálnych služieb mesto rozšírilo terénnu opatrovateľskú službu a vypracovalo Komunitný plán sociálnych služieb na roky 2024 – 2027. Projekt Dnes varíme my integroval seniorov do komunitného života. Pre ľudí v núdzi mesto zabezpečilo potravinové balíčky, hygienické potreby a podporu bývania cez projekt LED Housing. Klub A-ZET poskytol bezpečné prostredie pre mládež a v komunitných centrách sa organizovali arteterapeutické stretnutia.

Zelenšie mesto

Rozbehla sa úspešne aj revitalizácia verejných priestranstiev. Zámocký park prešiel ekologickým čistením jazera a inventarizáciou drevín, na Holubyho ulici pribudli ozdobné hrušky, na Malokarpatskej jarabiny a javory. Novú tvár dostali kruhové objazdy, ktoré podstúpili tematické úpravy. Mestský podnik služieb bol vybavený novou technikou vrátane nákladných áut s hydraulickými nadstavbami.

Odpadové hospodárstvo

Mesto modernizovalo systém nakladania s odpadom a pribudli polopodzemné kontajnerové stojiská na sídlisku Sever, rozbehla sa distribúcia kompostérov pre rodinné domy. Osvedčili sa kontroly separácie odpadu s odmeňovaním domácností, postúpila aj príprava nového zberného dvora. Intenzívny boj proti čiernym skládkam podporil nákup dronu a vytvorenie špeciálnej jednotky na ich odstraňovanie.

Podpora cestovného ruchu

Cyklopráva bola podporená výstavbou cyklotrasy Pezinok – Modra a cyklotrasy z centra mesta na železničnú stanicu. Vznikli cykloprístrešky a stojany na bicykle. Mesto investovalo aj do zachovania svojho kultúrneho dedičstva. Rekonštrukciu prešiel rodný dom Jána Kupeckého a mestské hradby na Šancovej ulici, obnovili fasádu Starej radnice a pamätníka v Grinave a vykonali stabilizačné práce na kúrii Grünfeld.

EU Business Hub Japonsko a Kórejská republika

EU Business Hub - Japan and the Republic of Korea je program financovaný Európskou úniou, ktorý podporuje malé a stredné podniky a umožní im zúčastniť sa 10 obchodných misí do Japonska a 10 misí do Kórejskej republiky v priebehu nasledujúcich štyroch rokov. Každá obchodná misia umožní skupine 50 inovatívnych európskych spoločností profitovať z rozsiahleho obchodného poradenstva a párovania obchodných partnerstiev B2B. Účastníci sú starostlivo vyberaní na základe kritérií, vrátane ich produktov a technológií, zdrojov a kapacít, ako aj obchodnej stratégie. Nasledujúca misia Smart Energy Week Autumn 2025 sa bude konať 15. – 19. septembra 2025. Kontakt: ivana.spirova@sopk.sk, Registrácia: [TU](https://www.sopk.sk)

PREŠPORSKÝ podnikateľ

Prešporský podnikateľ • Ročník XVIII, číslo 4/2025
Registračné číslo: MK SR: EV 23/08
ISSN: 1337-8295 • © BRK SOPK 2008
Vydáva: Bratislavská regionálna komora SOPK
Adresa: Jašíkova 6, 826 73 Bratislava
IČO: 30 842 654
Tel.: 02 / 4829 1257
e-mail: mzervan@googlemail.com
Šéfredaktor: Miroslav Žervan • Tel.: 0905 436 937
Grafická úprava: MSG Design s.r.o.

San Maríno

S-an Maríno, jeden z najmenších štátov sveta, ponúka pre podnikateľov jedinečné príležitosti. Tento nezávislý mikroštát obklopený Talianskom sa vyznačuje stabilnou ekonomikou, atraktívnym daňovým systémom a strategickou polohou, ktorá umožňuje jednoduchý prístup na európske trhy.

Prečo podnikat' v San Maríne?

San Maríno má konkurencieschopný daňový systém, ktorý zahŕňa nižšie firemné dane a priaznivé podmienky pre investorov. Sadzba dane z príjmu právnických osôb je 17 %, čo je nižšie ako v mnohých európskych krajinách. Navyše, nové podniky môžu v prvých rokoch čerpať daňové úľavy. Aj keď San Maríno nie je členom Európskej únie, má dohodu o colnej únii s EÚ, čo umožňuje jednoduchší obchod s členskými krajinami. Podnikatelia tak môžu využiť výhody európskeho trhu bez nadmerných regulácií.

San Maríno je politicky stabilná krajina s dlhoročnou tradíciou právneho štátu. Jeho legislatíva podporuje podnikanie a zabezpečuje transparentnosť obchodných transakcií.

Podpora inovácií a technologického rozvoja

Krajina sa v posledných rokoch snaží prilákať technologické startupy a firmy z oblasti e-commerce či digitálnych riešení. Vláda ponúka rôzne stimuly na podporu inováčných projektov.

Proces registrácie spoločnosti je relatívne jednoduchý a zahŕňa:

- Podanie žiadosti o registráciu na príslušných úradoch
- Získanie potrebných licencií a povolení podľa oblasti podnikania
- Registráciu na daňovom úrade a otvorenie bankového účtu

Zahraniční podnikatelia môžu využiť aj možnosť zriadenia pobočky alebo partnerskej spoločnosti so sanmarínskym subjektom.

Krajina ponúka príležitosti v rôznych odvetviach, predovšetkým však v cestovnom ruchu. San Marino je známe svojim bohatým kultúrnym dedičstvom a každoročne priláka milióny turistov.

Poskytuje ale aj príležitosti vo finančných službách a rozvíjajúcej sa oblasti E-commerce a IT sektore.

Vzájomné vzťahy

Obchodné vzťahy medzi Slovenskom a San Marínom sú v súčasnosti na vzostupe, pričom obe krajiny hľadajú možnosti na posilnenie spolupráce v rôznych oblastiach. Potenciál vidia najmä v oblasti cestovného ruchu a hotelierstva. San Maríno, so svojimi historickými pamiatkami a jedinečnou atmosférou, môže byť atraktívnou destináciou pre slovenských turistov. Naopak, slovenské skúsenosti v oblasti cestovného ruchu môžu prispieť k rozvoju sanmarínskeho turistického sektora.

Významným krokom k posilneniu obchodných vzťahov bolo aj podpísanie Dohody o spolupráci medzi Slovenskou obchodnou a priemyselnou komorou a Agentúrou pre hospodársky rozvoj – Obchodnou komorou San Marína. Táto dohoda vytvára platformu pre výmenu informácií, podporu podnikateľských aktivít a organizovanie spoločných podujatí na podporu obchodu.

San Maríno síce nie je veľkým trhom, ale ponúka príležitosti na export pre rôzne odvetvia. Medzi produkty a služby, ktoré môžu byť pre San Maríno atraktívne, patria priemyselné výrobky a technológie, strojárske zariadenia, elektronika a IT riešenia (softvérové riešenia, IT infraštruktúra, fintech aplikácie) a ekologické technológie. K možným vývozným artiklom patria aj po-

traviny a nápoje. Slovenské vína, remeselné pívá a destiláty môžu osloviť miestnych obchodníkov, rovnako ako slovenské syry a špeciálne mliečne produkty.

San Maríno podporuje ekologické poľnohospodárstvo, čo vytvára príležitosť pre slovenských producentov bio potravín.

Medzi exportné príležitosti patria aj stavebné materiály a interiérový dizajn, kde sa uplatnia predovšetkým kvalitné drevené výrobky.

San Maríno je otvorené obchodným vzťahom a ponúka výhodné podmienky pre import, najmä pre luxusný tovar a technologické inovácie.

San Maríno môže byť ideálnou destináciou pre podnikateľov hľadajúcich priaznivé daňové podmienky, stabilné prostredie a jednoduchý prístup na európske trhy. Hoci je to malý štát, jeho ekonomický potenciál a podnikateľská podpora ponúkajú veľké možnosti pre rozvoj a investície. Ak hľadáte nové obchodné príležitosti, San Maríno rozhodne stojí za zváženie.

Kontakt: Veľvyslanectvo San Maríno / Sanmarínska republika

Veľvyslanectvo akreditované pre SR
Via Cismon 27, I - 48100 Ravenna, Italy
Tel.: +39 035-6929937,
Fax: +39 0544-61445
E-mail: sbollini@alice.it

Uplynulý rok bol úspešný

Bratislavská regionálna komora v roku 2024 ponúkla svojim členským firmám, ako aj ostatným klientom, široké spektrum vzdelávacích aktivít zameraných na výzvy v oblasti obehového hospodárstva, medzinárodného obchodu, digitálneho marketingu, ale aj mäkkých zručností. Ako sa konštatuje v správe, k rozšíreniu vzdelávacích aktivít významne prispelo využívanie online prostredia, ktoré sa naštartovalo počas Covid 19 a získalo si všeobecnú obľubu. Komora pokračovala aj v podpore internacionalizácie podnikania. Na stretnutí delegátov bola zhodnotená aj bohatá činnosť Sekcie obehového hospodárstva. V oblasti certifikačnej agendy, overovania obchodných dokumentov a vydávania ATA karnetov Bratislavská regionálna komora SOPK poskytuje aj elektronickú verziu vydávania dokumentov.

Nadviažu na úspešný rok

V roku 2025 regionálna komora okrem stáleho portfólia certifikačných a poradenských služieb ponúkne pravidelné vzdelávacie aktivity zamerané na oblasti ESG a súvisiacej legislatívy, ochrany duševného vlastníctva, spravovania podnikových financií, inovácií, či medzinárodného obchodu. K náučno-zážitkovým exkurziám v rámci Sekcie obehového hospodárstva budú realizované zahraničné misie a networkingové podujatia so zahraničnými partnermi doma, aj v zahraničí, a to aj prostredníctvom projektu EU Business HUB Južná Kórea a Japonsko, ktorý sa úspešne rozbehol.

Pripravujú sa aj tradičné stretnutia členov komory v lete aj pred koncom roka, ktoré si získali veľkú obľubu.

Aktuálne informácie o najbližších aktivitách a kurzoch budú priebežne zverejňované prostredníctvom webovej stránky SOPK, sociálnych sietí Bratislavskej regionálnej komory (Facebook, LinkedIn), časopisu OPH, a regionálneho mesačníka Prešporský podnikateľ. V závere zhromaždenia vystúpil aj predseda komory Peter Mihók, ktorý sa venoval o.i. obsiahlejšie aj aktuálnej geopolitickej aj vnútropolitologickej situácii a v tej súvislosti vyzdvihol aj potrebu aktívneho vystupovania komory pri riešení problémov krajiny.

Diskusia potom ešte dlho pokračovala v neformálnom duchu pri pripravenom občerstvení. il •

▣ Pozvánka do Brna

Slovenská obchodná priemyselná komora a Regionální hospodářská komora Brno pozývajú na medzinárodnú konferenciu Brno Industry Week, ktorá sa uskutoční 8. až 10. apríla 2025 v Brne.

Hlavné oblasti:

- Digital manufacturing
- Smart manufacturing
- Cyber security

V rámci konferencie je pripravený zaujímavý program, ktorý bude zahŕňať viacero konferencií na aktuálne témy v priemysle 4.0, exkurziu do firiem – pohľad na inovácie v praxi, výstavu technologických noviniek a B2B stretnutia, ktoré Vám umožnia nadviazať nové kontakty.

Podujatie dáva príležitosť zdieľať know-how, diskutovať o budúcich trendoch v oblasti strojárstva a inšpirovať sa od iných expertov.

Viac informácií: <https://industryweek.cz/>

Registrácia: <https://industryweek.cz/registrace/>

(na sprievodné podujatia ako aj exkurzie Brno Industry Week je potrebné sa registrovať osobitne)

▣ Valné zhromaždenie sekcie

Sekcia obehového hospodárstva zvolala na 4. apríla 2025 online Valné zhromaždenie, na ktorom zhodnotia plnenie aktivít a rozpočtu za rok 2024 a schvália aktivity a rozpočet na tento rok. Okrem toho si účastníci zhromaždenia vypočujú prezentáciu predsedu sekcie o pripravovanej legislatíve v oblasti obehového hospodárstva aj prezentácie niektorých členov sekcie.

Na podujatí sa prítomní oboznámia aj s pripravovanou súťažou "Zelený Merkúr".

▣ Obchodné fórum San Marino

Dňa 9. apríla 2025 sa v Bratislave uskutoční Obchodné fórum, ktoré organizuje Bratislavská regionálna komora v spolupráci s Economic Development Agency – Chamber of Commerce San Marino.

Podujatie bude príležitosťou na rozvoj obchodných kontaktov, diskusiu o aktuálnych trendoch v oblasti podnikania a zároveň sa budú konať aj B2B stretnutia, kde si účastníci môžu dohodnúť individuálne rokovania s potenciálnymi obchodnými partnermi.

V prípade záujmu o účasť na fóre, prosíme podnikateľov, aby vyplnili [registračný formulár](#), ktorý nájdete pod profilmi firiem.

V prípade otázok sa prosím obráťte na: Ivana Spírová, tel.: 02/4829 1247, E: ivana.spirova@sopk.sk, www.sopk.sk/ba

▣ Inovačná polhodinka

Bratislavská regionálna komora SOPK pripravila v rámci konceptu Inovačná polhodinka 24. apríla stretnutie na tému Dekarbonizácia malých a stredných podnikov - medzinárodný projekt CREDIT4CE – online kalkulačka na meranie uhlíkovej stopy a prepojenie dodávateľov a odberateľov dekarbonizačných technológií prostredníctvom dekarbonizačného hubu.

V prostredí neustáleho technologického pokroku a zvyšujúceho sa tlaku na udržateľnosť a efektívnosť čelí veľa malých a stredných podnikov výzve, ako implementovať inovácie, automatizáciu a zelené technológie do svojich procesov. Cieľom je poskytnúť účastníkom praktické riešenia, odborné rady a príklady dobrej praxe, ktoré im pomôžu zvládnuť tieto výzvy efektívne a s minimálnymi nákladmi.

Kontaktná osoba: Ivana Spírová, E: ivana.spirova@sopk.sk

Registrácia: <https://www.sopk.sk/ba/event/inovacna-polhodinka/>

Univerzity si v hodnotení polepšili

Slovenská technická univerzita v Bratislave má dvojnásobné zastúpenie v najnovšom prestížnom rebríčku QS World University Rankings by Subject na rok 2025. Univerzita sa dostala do poradia v rebríčkoch odborov počítačová veda a informačné systémy a materiálové vedy. Informovala o tom STU.

Prorektor pre strategické projekty, rozvoj, inovácie a prax Maximilián Strémy priblížil, že STU sa v odbore počítačová veda a informačné systémy (oblasť inžinierstvo a technológia) nachádza na 751. - 850. pozícii z 850 univerzít zahrnutých do rebríčka a z 2149 analyzovaných inštitúcií a v odbore materiálové vedy (oblasť prírodné vedy) na 401. - 550. mieste z 550 zahrnutých univerzít a z 1380 analyzovaných inštitúcií.

Umiestnenie zaväzuje

„Dvojnásobné zastúpenie v renomovanom rebríčku nás teší i zaväzuje, keďže ide o relevantný nástroj hodnotenia a porovnávania vedných oblastí realizovaných na univerzitách v medzinárodnom kontexte,“ uviedol prorektor. Vyjadril zároveň ambíciu dosiahnuť v budúcoročnom rebríčku ešte lepší výsledok.

Aktuálne vydanie rebríčka QS World University Rankings by Subject na rok 2025 obsahuje 55 jednotlivých odborov. Každý odbor sa vyhodnocuje na základe piatich ukazovateľov: akademická reputácia, reputácia zamestnávateľov, citácie výskumu na článok, H-index, medzinárodná výskumná sieť. Ukazovatele majú rôzny pomer v jednotlivých individuálnych odboroch, rôzna je i hranica počtu univerzít, ktoré budú v konkrétnom odbore zahrnuté do rebríčka.

UK má najkvalitnejšie výstupy

Univerzita Komenského v Bratislave má najkvalitnejšie vedecké výstupy zo všetkých verejných vysokých škôl na Slovensku. Vyplýva to z údajov Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže (MŠVVaM) SR, ktoré prvýkrát rozdeľovalo novú dotáciu pre VŠ na základe excelentných vedeckých výstupov. Z celkovej sumy dotácie, ktorá bola pre prvé kolo vo výške viac ako 2,196 milióna eur, získala UK sumu vo výške viac

ako 1,188 milióna eur. Predstavuje to 54,10 percenta. Vedenie UK o tom informovalo na svojej tlačovej konferencii.

„Som hrdý na to, že sme v tomto hodnotení mimoriadne uspeli. Je to výsledok systematickej podpory vedy na UK. Je to aj potvrdenie toho, že dôraz na kvalitu a zapojenie sa do medzinárodného výskumného priestoru vedie k presadeniu sa a viditeľnosti vo svete,“ skonštatoval prorektor pre vedu a doktorandské štúdium Jozef Masarik.

Publikácie aj patenty

Excelentné výstupy sledoval rezort školstva v štyroch medzinárodných databázach. Prvou sú publikácie v Nature Index (najprestížnejšie vedecké časopisy sveta), kde 137 výstupov patrilo členom akademickej obce UK. Predstavuje to viac ako 76 percent z výstupov vedcov z vysokých škôl na Slovensku. Druhou sú vysoko citované publikácie v databáze Web of Science (WoS), kde sú pokryté všetky vedné disciplíny. Univerzita Komenského mala v sledovanom období 77 takýchto prác, čo je viac ako 36,6 percenta. Treťou sú patenty zaregistrované v USA a Európe, kde mala UK tri patenty. Predstavuje to podiel viac ako 54 percent. Poslednou oblasťou sú granty ERC (European Research Council), v ktorej však v sledovanom období neboli na Slovensku žiadne výstupy.

Uspeli viaceré odbory

Medzi oblasti vedy, v ktorých UK zaznamenala excelentné vedecké výstupy, patria fyzikálne vedy, chémia, biologické vedy, matematika, lekárske vedy, psychológia a vedy o Zemi a životnom prostredí. Podiel tak majú nielen vedy, od ktorých sa to "očakávalo", ale aj ďalšie vedné odbory, čiže nielen prírodné, ale aj spoločensko-vedné i humanitné vedy.

Rektor UK Marek Števec to hodnotí ako fantastický úspech. „Vo svete vedy sa snažíme v prvom rade spolupracovať, ale aj konkurenčne pracovať preto vnímame skôr ako partnerov. Napriek tomu som hrdý na to, že spomedzi 20 verejných vysokých škôl vygenerovali výskumníci UK majoritný objem všetkých vedeckých výkonov v našej krajine,“ zhodnotil rektor UK. Ministerstvo školstva zaviedlo od roka 2025, teda od tohto akademického roka, nový finančný nástroj, ktorý má podporiť vedecký výskum na slovenských vysokých školách. Ide o okamžitý, automatický a priebežný systém odmeňovania vedeckých výkonov a inovácií. Automat spočíva v tom, že na základe dát získaných z verejne dostupných databáz zaraďuje ministerstvo jednotlivé publikácie a výstupy do kategórií. Na základe toho prideluje financie, pričom polovica financií ide autorom a polovica pôjde na pracovisko, ktorej sa práca týka (fakulta, katedra alebo ústav) ts •

Tajomstvo udržateľnosti je v troch R

Hľadať cesty k udržateľnejšiemu podnikaniu je nevyhnutné – nielen kvôli čoraz citelnejším prejavom klimatickej krízy, ale aj z ekonomických dôvodov. Na každého človeka na planéte pripadá ročne 11 ton vyťažených surovín. Cirkulárna ekonomika, model zameraný na minimalizáciu odpadu a maximalizáciu hodnoty zdrojov, sa javí ako jeden z najefektívnejších nástrojov nielen pre menšiu spotrebu primárnych zdrojov, ale aj pre dekarbonizáciu a znížovanie nákladov firiem. Vďaka cirkulárnym riešeniam môže Európa do roku 2050 znížiť priemyselné emisie až o 65 %.

Ročne sa na celom svete vyťaží 90 miliárd ton biomasy, fosílnych palív, kovov a minerálov. To je viac ako 11 ton na každého človeka na planéte. Je jasné, že lineárny spôsob výroby, použitia a spotreby nie je udržateľný. Z jednoduchých výpočtov o množstve prírodných zdrojov a rastúcej svetovej populácii sa zrodila koncepcia cirkulárnej ekonomiky – uzavretého cyklu, v ktorom hodnota výrobku či materiálu zostáva v ekonomike po čo najdlhšiu dobu.

Princíp troch R

Princíp cirkularity je založený na troch jednoduchých pilieroch – **redukcia, reuse, recycle**, teda zredukuj, znovu použi a recykluj. Tento prístup by mal viesť k obmedzeniu spotreby materiálu vo všeobecnosti, znovu využitiu toho, ktorý už koluje v ekonomike, prípadne jeho recyklácii. Nejde o novú myšlienku, pre našich starých rodičov bol takýto prístup prirodzený.

Cirkulárne riešenia nie sú len o recyklácii materiálov, naopak začínajú už samotným designom výrobku a oblastí, na ktoré sa firmy môžu zamerať, je oveľa viac.

„Najväčší potenciál aplikácie zásad cirkulárnej ekonomiky je v nasledujúcich oblastiach:

1. Inovácia a dizajn – Firmy by mali viac investovať do takých produktov a služieb, ktoré sú efektívne z hľadiska využívania zdrojov a znižujú negatívne dopady na životné prostredie.
2. Výroba – Firmy môžu využívať princípy obehového hospodárstva vo fáze navrhovania a výroby výrobkov a viac zapájať priemyselných dizajnérov.

3. Obchodovanie s druhotnými surovinami – Spoločnosti by mali aktívne obchodovať s druhotnými surovinami a využívať ich ako zdroj pre svoju výrobu. To môže zahŕňať nákup recyklovaných materiálov alebo vytváranie partnerstiev s inými podnikmi, ktoré majú odpadové produkty, ktoré je možné opätovne použiť.

4. Obnoviteľné zdroje energie – využívanie obnoviteľných zdrojov energie, ako je solárna alebo veterná energia, pri súčasnom znižovaní závislosti od fosílnych palív. Tieto oblasti majú potenciál priniesť firmám ekonomický prínos a zároveň znížiť ich negatívny vplyv na životné prostredie,” vysvetľuje Lukáš Kalvoda, Business Innovation Manager Moravskosliezského inovačného centra.

Ekológia aj úspory

Podľa štúdie Inštitútu obehového hospodárstva (INCIEN) by krajiny EÚ pri uplatňovaní princípov obehového hospodárstva mohli do roku 2050 znížiť priemyselné emisie CO₂ až o 65 % a dokonca ušetriť 30 % investičných nákladov a nákladov na energiu. Zároveň to nemusia byť náročné zmeny alebo nákup drahých technológií, napríklad efektívne je použitie druhotných surovín. Podľa štúdie by sa až 50 % emisií v EÚ dalo eliminovať použitím recyklovaného hliníka. Veľký potenciál má aj sektor stavebníctva – okrem fázy projektovania nových budov majú značný potenciál aj staršie budovy alebo ich renovácia. Okrem hliníka sa štúdia zamerala aj na použitie ocele, plastov a betónu, prípadne cementu. Okrem toho sa požiadavky na obehové

hospodárstvo veľmi významne odrážajú v európskej legislatíve a povinnostiach, ktoré budú musieť spoločnosti splniť pri implementácii nefinančného reportingu. Koniec koncov, obehové hospodárstvo je súčasťou európskych štandardov vykazovania informácií o udržateľnosti (ESRS) – konkrétne štandardu ESRS E5 pre využívanie zdrojov a obehové hospodárstvo. Cirkulárne riešenia zároveň patria medzi šesť kritérií taxonómie EÚ.

„Zavedenie cirkulárnych opatrení pozitívne ovplyvní ESG skóre jednotlivých spoločností. Posledné roky však ukázali, že vďaka týmto opatreniam bude váš podnik lepšie pripravený na rastúce ceny alebo nedostatok primárnych surovín. Keď sa pozrieme na výsledky ESG dotazníkov našich klientov, zistíme, že uzatváranie materiálových tokov prináša aj výrazné úspory emisií a šetrí finančné zdroje. Dôkladné zmapovanie spoločnosti v rámci reportingu potom odhalí oblasti s najväčším potenciálom zmeny,” hovorí Karel Kotoun, zakladateľ Green0meter.

Rozbehnutý vlak implementácie cirkulárnych riešení sa nezastaví ani tento rok. Komisia navrhuje aj revíziu nariadenia o obaloch, ktorých produkcia v rámci EÚ vzrástla podľa Eurostatu medzi rokmi 2009 a 2020 o celých 20 %. Nové opatrenia budú samozrejme veľkou výzvou, ale aj príležitosťou, ktorú by mala Európa ako kontinent závislý od dovozu surovín správne uchopiť. „Cirkulárna ekonomika je príležitosťou pre firmy prejsť od lineárneho modelu „vytvoriť-použiť-zahodiť“ k modelu, ktorý je udržateľnejší a efektívnejší,” uzatvára Lukáš Kalvoda. ●

V recyklácii plastov sme premianti

Každý obyvateľ EÚ vyprodukoval v roku 2022 v priemere 36 kilogramov plastového odpadu z obalov. V tom istom období štáty Únie zrecyklovali 41 percent z tohto objemu a zvyšok putoval na energetické zhodnotenie alebo na inú likvidáciu. Slovensko v rebríčku európskeho štatistického úradu zabodovalo. Vykázalo najvyššiu, až 60-percentnú mieru recyklácie a za sebou zanechalo napríklad Belgicko s 54 percentami, Nemecko aj Slovinsko, ktoré mali obe 51 percent.

Blížší pohľad na súbor dát podľa ďalších prepočtov však ukazuje, že prvenstvo nie je celoplošné. Štatistický úrad Únie tiež upozorňuje, že Slovensko používa odlišnú definíciu pre recykláciu plastového odpadu než väčšina spoločnosti.

Podľa generálneho riaditeľa Zväzu odpadového priemyslu SR (ZOP) Jána Chovanca prezentované čísla nemusia byť úplne korektné, hoci Slovensko vďaka zavedeniu rozšírenej zodpovednosti výrobcov v roku 2016 jednoznačne podskočilo na popredné miesta triedenia odpadu v Európe. „V miere recyklácie si polepšilo z 22,7 percenta na aktuálnych 51,3 percenta,“ zdôrazňuje.

Podobný názor má aj organizácia zodpovednosti výrobcov OZV ENVI-PAK. „Všetky údaje v jednotlivých štátoch nemusia byť získané rovnakou metodikou. Avšak faktom ostáva, že po roku 2016 sa situácia výrazne zlepšuje. V roku 2022 evidujeme pokles skládkovania na 39,4 percenta. Už v roku 2020 bola po prvý raz v histórii na skládkach uložená menej ako polovica komunálneho odpadu na 44,5 percent. Popri tom rastie aj podiel recyklácie, čo je pozitívny výsledok,“ hodnotí riaditeľka komunikácie OZV ENVI – PAK Katarína Kretter.

Nejasný a meškajúci informačný systém

Jedným dôvodom pre možné odchýlky je podľa šéfa ZOP absencia online informačného systému odpadového hospodárstva (ISOH) a jeho krízových kontrol.

Na sledovanie vzniku a nakladania s odpadmi štátna správa doteraz využívala Regionálny informačný systém o odpadoch (RISO), ktorý vznikol v roku 1995. Súhrnné ohlásenia sa v ňom podávali raz ročne listinnou formou. Digitalizovať tento proces v novom systéme sa štát usiloval roky. Pôvodne mal byť spustený od roku 2021, ISOH ale meškal, takže sa elektronické podávanie ohlásení z roka na rok posúvalo, aktuálne

spustenie je v pláne od začiatku roka 2025. „Postupne by mal odstrániť chybovosť na strane zverejňovaných dát, akou je bežná duplicita, mal by podrobnejšie trasovať tok odpadov až do koncového zariadenia, viac odlišovať medzi komunálnym a priemyselným odpadom, reálne zhodnotiť produkciu odpadov a kapacity na jeho spracovanie a v neposlednom rade potvrdiť, či bol odpad zrecyklovaný, energeticky zhodnotený alebo skončil na skládke,“ vymenúva Chovanec. V minulosti bolo podľa neho tiež v rámci európskeho priestoru bežné zamieňanie si pojmov triedenie a recyklácia. „Priemyselný odpad, respektíve priemyselný obal často pomáhal a, žiaľ, aj naďalej pomáha štatistikám recyklácie komunálnych odpadov. V minulosti sa dokonca do miery recyklácie zarátaval už vstup na triediacu linku aj napriek tomu, že časť odpadu po dotriedení nakoniec skončila na skládke,“ vysvetľuje.

V objeme na obyvateľa nadpriemer

Inak hodnotí dáta aj Európsky parlament. Tiež síce vychádza z údajov Eurostatu, avšak porovnáva recykláciu plastov podľa krajín v kilogramoch na obyvateľa. V tomto rebríčku je za rok 2022 na prvom mieste Írsko s 21,46 kilogramami, nasleduje ho Nemecko s 20,18 kg na obyvateľa.

Slovensko v roku 2022 vyprodukovalo necelých 27 kilogramov plastového odpadu na obyvateľa a v rebríčku recyklácie sa umiestnilo ôsme s 15,93 kilogramami, tesne nad európskym priemerom. Aj tu Eurostat pridal do tabuľky odkaz na odchýlku v definíci.

„Aj napriek tomu, že slovenské recyklačné štatistiky nevyzerajú zle, európsky recyklačný trh vrátane toho nášho už od pandémie COVID a následne energetickej krízy bije na poplach,“ upozorňuje aj šéf ZOP s tým, že krajina potrebuje predovšetkým aktualizáciu systému rozšírenej zodpovednosti výrobcov, s ktorým recyklácia plastov priamo súvisí.

Veľkou rezervou na celoeurópskej úrovni, Slovensko nevynímajúc, je podľa Kretter aj recyklácia kompozitných obalov s výnimkou nápojových kartónov. Dôvodom je najmä rôznorodosť ich zloženia a komplikácie pri oddeľovaní jednotlivých materiálov. „Z tohto dôvodu spomínané obaly nie sú spravidla recyklované, ale energeticky zhodnocované. Naopak, najlepšie sa recyklujú obaly vyrobené z monomateriálov,“ dodáva riaditeľka komunikácie ENVI-PAK.

Spracovateľom chýba dopyt

Positívnym faktorom je, že podiel zrecyklovaného plastového odpadu sa postupne zvyšuje. Stále však rastie aj množstvo odpadu samotného: kým recyklácia oproti roku 2010 narástla o 5,6 percenta, objem vyprodukovaného plastového odpadu z obalov vzrástol o tretinu.

Hlavným problémom podľa expertov z odvetvia, ako aj podľa europarlamentu zostáva kvalita a cena recyklovaných plastov v porovnaní s novovyrobenými materiálmi.

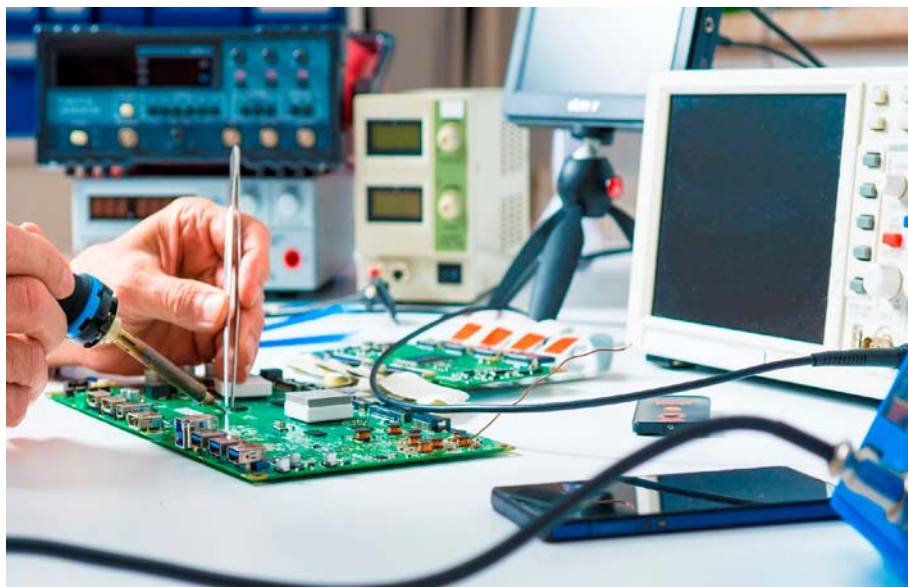
„Dopyt po recyklovanom plaste je zo strany priemyslu, ktorý vyrába plastové produkty, nedostatočný. Okrem toho je trh výrazným spôsobom negatívne ovplyvňovaný nižšími cenami, ktoré sú spôsobené dovozom lacnej primárnej suroviny či recyklátov z krajín mimo EÚ,“ hovorí Chovanec.

Situáciu komplikuje aj fakt, že plastov je mnoho druhov. Ich spracovanie je potom oveľa náročnejšie, drahšie a výsledný produkt nemá takú kvalitu, aká by sa očakávala. V Európe je aj preto aktuálne najpoužívanejším spôsobom nakladania s plastovým odpadom jeho energetické zhodnocovanie, čo znamená premenu plastového odpadu na využiteľné teplo, elektrinu alebo palivo prostredníctvom spaľovania alebo iných procesov. Recyklácia je druhým najpoužívanejším spôsobom spracovania plastového odpadu.

euractiv

Opravy sa majú zvýhodniť

Cena novej elektroniky je často nižšia ako jej oprava. Nová smernica EÚ by mala zaručiť, že sa oprava stane prijateľnejšou voľbou než kúpa nového výrobku. Ak sa tovar počas záručnej lehoty opraví, jeho záruka sa predĺži o ďalší rok.

Nová smernica ukladá povinnosti predovšetkým výrobcovi. Tí budú musieť spotrebiteľom zaručiť, že v prípade poruchy opravia svoj výrobok v primeranej lehote a za primeranú cenu.

Nové právne predpisy upravujú aj dĺžku záruky. Ak sa tovar počas záručnej lehoty pokazí a následne sa opraví, záruka by sa mala predĺžiť o ďalších dvanásť mesiacov. Ľudia by tak mohli dlhšia záruka viac motivovať zvoliť skôr cestu opravy než kúpovania nového výrobku.

Výrobcovia budú povinní opraviť niektoré tovary aj po uplynutí záruky. Bude sa to týkať bežných domácich spotrebičov, ktoré sa dajú opraviť, ako sú práčky, vysávače, ale aj smartfóny.

Ľudia budú mať počas trvania opravy nárok na vypožičanie náhradného zariadenia. Ak sa ich pôvodné zariadenie nebude dať opraviť, budú si môcť zvoliť ako alternatívu iné repasované zariadenie.

Miesta opravy sa vyhľadajú online

Európsky parlament prijal túto smernicu jasnou väčšinou – 584 hlasmi za, 3 proti a 14 poslancov sa zdržalo hlasovania. Po formálnom schválení v Rade budú mať členské štáty jeden rok na implementáciu smernice. Celkový proces opravy má uľahčiť európ-

ska online platforma s oddeleniami pre každý členský štát. Vďaka nej majú spotrebiteľia ľahko nájsť miestnu opravovňu, predajcov repasovaných výrobkov, miesta na nákup chybných dielov alebo komunitné opravárenské inštitúcie, ako napríklad „opravárenské kaviarne“, kde sa o opravy postarajú zruční ľudia z komunity.

S týmto postupom nesúhlasil bývalý europoslanec Eugen Jurzyca (SaS, ECR): „Nesúhlasím s návrhom zriadiť štátny web na vyhľadávanie opravárov. Každý si predsa vie ‚vygoogliť‘ opravára vo svojom okolí. Predpokladám, že to dopadne ako slovenský ‚štátny Waze‘. Peniaze sa minuli, nikto ho nepoužíval, tak web vypli,“ vysvetlil.

Problémy so súčiastkami

Podľa nových pravidiel budú musieť výrobcovia zabezpečiť náhradné diely a nástroje. Nebudú môcť uplatňovať zmluvné, hardvérové či softvérové praktiky, ktoré by bránili oprave. Predovšetkým nesmú robiť obštrukcie pri používaní náhradných dielov z druhej ruky alebo z 3D tlačie od nezávislých opravovní. Takisto nesmú odmietnuť opravu výrobku výlučne z ekonomických dôvodov alebo preto, že už bol raz opravený inde.

Výrobcovia elektroniky totiž čoraz častejšie používajú tzv. párovanie dielov na kontrolu opráv. To znamená, že ak sa diel

pokazí a vymení sa, musí byť znova „spárovaný“ so softvérom zariadenia. Spárovanie dielov obmedzuje nezávislých opravárov vykonávať opravy a repasovanie, často vyžaduje technicky zložité postupy a obmedzuje prístup k originálnym dielom.

Spoločnosť Swappie, ktorá repasuje a predáva iPhony z druhej ruky, nové pravidlá víta. „Legislatíva jasne predpokladá, že spotrebiteľ si budú môcť vybrať akéhokoľvek poskytovateľa opráv bez ohľadu na to, či je spojený s pôvodným výrobcovi,“ uviedla spoločnosť pre portál EURACTIV.

To dáva viac možností snažiť sa o opravu mimo záruky, napríklad v prípade rozbitého displeja. Podľa Swappie je to kľúčový krok pre posilnenie konkurencie medzi poskytovateľmi opráv a súčasne pre zvýšenie dôvery spotrebiteľov v opravy ako službu.

Samotný Apple ohlásil, že umožní zákazníkom a nezávislým opravárom využívať použité originálne diely niektorých modelov iPhonov.

Otázka životného prostredia

Elektroodpad je jedným z najrýchlejšie rastúcich typov odpadu v EÚ. Recykluje sa z neho len 40 percent. Vyhadzovanie opraviteľného tovaru má obrovský vplyv na životné prostredie, v EÚ sa ročne vyprodukuje 35 miliónov ton tohto typu odpadu.

Slovensko podľa údajov Eurostatu v roku 2021 vyprodukovalo 9,57 kilogramu odpadu z elektrospotrebičov a elektroniky na obyvateľa, čo je menej, ako je európsky priemer (10,97 kilogramu na obyvateľa). Právo na opravu je dôležitým krokom v snahe zaviesť obehové hospodárstvo v EÚ do roku 2050 v rámci plánu Európskej zelenej dohody, ktorej cieľom je dosiahnutie klimatickej neutrality do roku 2050.

Odpad z elektrických a elektronických zariadení, elektroodpad alebo e-odpad sú vlastne staré vyhodnené spotrebiče alebo zariadenia. Môžeme medzi ne zaradiť veľké domáce spotrebiče (práčky, chladničky), IT a telekomunikačné zariadenia (notebooky, tlačiarne), spotrebné zariadenia (videokamery, žiarivky) a fotovoltaické panely, malé domáce spotrebiče (vysávače, hriankovače).

Problémy s nelegálnymi skládkami pretrvávajú

Slovensko napriek projektom zameraným na prevenciu a odstraňovanie nelegálnych skládok má na svojom území viac ako 11-tisíc nelegálnych skládok odpadu. Systém odhaľovania jeho pôvodcov nefunguje na úrovni obcí, okresných úradov ani enviropolície. Navyše, ak sa aj podarí odhaliť páchatelov, tresty sú často neúčinné a nezodpovedajú škode, ktorú spôsobili.

Ukázala to kontrola Najvyššieho kontrolného úradu (NKÚ) SR. Štát zároveň nemá dostatok financií na odstraňovanie nelegálnych skládok, ktoré nie sú len estetickým problémom, ale predovšetkým významným environmentálnym a zdravotným rizikom. Kontrolóri preto Ministerstvu životného prostredia SR odporučili vytvoriť pracovnú skupinu pre zlepšenie odhaľovania nelegálnych skládok a nastavenie systémového financovania ich odstraňovania, napríklad cez fond sústreďujúci príjmy z pokút, náhrad škôd a ďalších zdrojov. Envirorezort už v súčasnosti vytvára takúto pracovnú skupinu, jej súčasťou bude aj zástupca NKÚ. Potrebu zmien potvrdili všetci kľúčoví aktéri na záverečnom stretnutí ku kontrole a aj na rokovaní na Generálnej prokuratúre, ktorá v tejto oblasti v roku 2024 zrealizovala previerky na celoslovenskej úrovni.

Kontrolná databáza je nepresná

Štátny geologický ústav Dionýza Štúra predložil kontrolórom databázu, ktorá obsahovala 1 792 starých nelegálnych skládok vzniknutých ešte pred rokom 2000. Okresné úrady však tieto skládky nevidujú medzi prípadmi, ktoré by bolo potrebné odstrániť a ani envirorezort sa jednoznačne nevyjadril k ich aktuálnemu stavu. V 526 prípadoch však ide o odpad v objeme viac ako 1 000 m³ a v 169 prípadoch dokonca viac ako 10 000 m³. Ukázkovým príkladom starej nelegálnej skládky bol nedávno medializovaný prípad skládky objavenej pri výstavbe úseku rýchlostnej cesty R2 Kriváň – Mýtňa. Objem tohto odpadu bol v minulosti štátom vyčíslený na 3 000 m³. Ukázalo sa však, že išlo až o desaťnásobne väčšie množstvo odpadu, čo malo za následok predrazenie stavby o niekoľko miliónov eur. Uvedený prípad potvrdzuje, že tzv. zabudnuté nelegálne skládky môžu predstavovať významné finančné a environmentálne rizi-

ko a že informácie o nich v databáze štátu môžu byť významne nepresné.

Keď chýbajú financie

„Mnohým starým nelegálnym skládkam už štát nevenuje pozornosť, napriek tomu môžu predstavovať významné finančné a ekologické riziká. Pri nových prípadoch nezákonne umiestneného odpadu je v súčasnosti šanca, že štát odstráni odpad, ktorý neobsahuje azbest, prípadne iný nebezpečný odpad, nulová. Štát zodpovedajúci za odstraňovanie skládok má totiž v súčasnosti financie výlučne na nebezpečný odpad. Na odstránenie väčšieho množstva odpadu nemajú peniaze ani obce,“ priblížil aktuálny stav podpredseda NKÚ SR Jaroslav Ivančo. Na odstránenie všetkých aktuálne evidovaných skládok, ktoré nie sú komunálneho a drobného stavebného charakteru, by podľa analýzy rezortu vnútra potreboval štát 27 mil. eur. Pokiaľ ide o komunálny a drobný stavebný odpad, obciam sa darí odstraňovať len jeho malé množstvá. Pri väčšom rozsahu sú nútené čakať na dotáčnané výzvy. Do roku 2023 ročný rozpočet štátu na túto činnosť nepresiahol 100-tisíc eur, v súčasnosti je na odstraňovanie odpadu rozpočtovaný trojnásobok tejto sumy. „Napriek navýšeniu finančných prostriedkov by pri súčasne nastavenom systéme financovania trvalo viac ako 70 rokov, kým by sa podarilo odstrániť všetky súčasné nelegálne skládky, a to za predpokladu, že by neboli nahlásené žiadne iné a že by sa priebežne odstraňovali aj odpady, ktoré neobsahujú nebezpečné látky. Napriek tomu považuje envirorezort tento systém za dostatočný. Je to alarmujúci a súčasne smutný stav, keď si nevieme územie krajiny jednoducho ‘vyčistiť’ a tak zabezpečiť pred ďalším znečisťovaním vlastné prírodné prostredie ako aspekt celkovej kvality životného prostredia,“ poukazuje na nedostatočný záujem a spoločenskú zodpovednosť podpredseda J. Ivančo.

Prevencia je nedostatočná

Aktivity v oblasti prevencie sú obmedzené na niekoľko projektov, prevažne zameraných na občanov z marginalizovaných rómskych komunit, pričom nie sú vždy účinné. Systém odhaľovania a trestania páchatelov neplní preventívnu funkciu. Mnohé obce sú v priestupkových konaniach pasívne, čo je vzhľadom na ich kapacitné možnosti do istej miery pochopiteľné. Rovnako neúčinné sú správne a priestupkové konania okresných úradov, ktorým chýbajú nielen personálne kapacity, ale aj právomoci potrebné na dokazovanie viny. V mnohých problematických lokalitách sú viditeľné známky rezignácie orgánov prevencie, dozoru a vymáhania pravidiel aj ukladania sankcií.

Obce všetko nevyriešia

Enviropolícia výraznejšie neprispieva k odhaľovaniu páchatelov. Ak sa páchatela podarí identifikovať, súdom uložené tresty sú nízke a nemajú dostatočne odstrašujúci účinok. K nepodmienečnému trestu odňatia slobody neprišlo napríklad ani v extrémnom prípade z pohľadu spôsobenej škody, keď jej výška dosiahla takmer 10 miliónov eur. Súd vo svojom rozhodnutí určil páchatelovi probačný dohľad na 5 rokov, povinnosť zamestnať sa a pokutu vo výške 1 000 eur. Podľa kontrolórov zákon o odpadoch kladie príliš veľké očakávania na malé obce a zamestnancov okresných úradov vzhľadom na ich počet, nezastupiteľnosť, obmedzené právomoci v rámci odhaľovania prípadov, absenciu právneho vzdelania, nemožnosti využitia právnej pomoci a absenciu technického vybavenia a metodologickej podpory. Podľa národnej autority pre oblasť externej kontroly je kľúčové aj to, aby samosprávy aktívnejšie riešili problémy s nastavením systému nakladania s odpadmi vo všetkých častiach obce a zabezpečovali aktívnu prevenciu.

Kapacity na spracovanie nestačia

Podľa smernice EÚ 2018/851 sú členské štáty povinné zaviesť triedený zber textilu. Komisia odporúča, aby krajiny zaradili textilný odpad pod rozšírenú zodpovednosť výrobcov, čiže zavedenie recyklačných poplatkov, jednotlivé štáty si ale zatiaľ systém môžu nastaviť po svojom.

Pre Poľsko nariadenie nadobudlo účinnosť 1. januára 2025. Zodpovednosť za jeho realizáciu nesú mestá a obce, ktoré majú obyvateľom poskytnúť možnosť separovať vyradené oblečenie a obuv prostredníctvom zberných dvorov (PSZOK).

Na Slovensko prišla povinnosť v rovnakom čase

Aj na slovenskom území začalo platiť nové pravidlo nakladania s textilom od začiatku tohto roka a povinnosť envirorezort podobne, ako u susedov presunul na samosprávy. Únia miest Slovenska v tejto súvislosti zdôraznila, že hoci mestá a obce na nový režim postupne prechádzajú, kapacity na spracovávanie textilného odpadu sú nedostatočné. „Preto sa pokojne môže v praxi diať, že odpad z textilu bude síce vyzbieraný oddelene, ale i tak skončí na skládke,“ poznamenala pre TASR hovorkyňa Únie miest Slovenska Daniela Piršelová. Potvrdil to aj šéf Zväzu odpadového priemyslu (ZOP SR) Ján Chovanec. V roku 2023 podľa dát ZOP SR vzniklo na Slovensku 25 tisíc ton textilného odpadu, 14 tisíc ton z priemyslu a 11 tisíc ton z domácností. „Podľa ministerskej štúdie z roku 2022 je kapacita na recykláciu textilu z priemyslu na úrovni deväťtisíc ton a recykláciu z domácnosti na úrovni štyritisíc ton,“ vyčíslil Chovanec s dodatkom, že väčšina použitého textilu, ktorý sa dá ešte využiť, sa posieha do zahraničia.

Mestá sa od zverejnenia metodického príručky v lete 2024 sťažovali, že usmernenia sú nejasné a náklady by mali niesť výrobcovia. Rezort životného prostredia na výhrady odkázal, že nebudeme prísnejší ako EÚ a výrobcovia majú čas.

Žiadne podstatne vyššie náklady sa na obce podľa neho neprenášajú. „Komisia predpokladá financovanie cez rozšírenú zodpovednosť výrobcov počas roka 2025 a vtedy až pristúpime k danému systému aj na Slovensku,“ uviedol.

Chaos v recyklácii vyvolal odpor

Odevy, obuv a iné textilie je potrebné v Poľsku po novom odkladať na určené zberné miesta, nie do bežných smetných košov a za porušenie hrozí pokuta. Doteraz bolo triedenie textilu len odporúčané a ľudia mohli oblečenie odovzdávať aj do kontajnerov charitatívnych organizácií, napríklad Poľského Červeného kríža.

Napriek zmene pravidiel a hrozbe sankcií ale zákon od poľských samospráv nevyžaduje, aby umiestnili do blízkosti obydľí kontajnery na jeho jednoduché odovzdávanie. Väčšina miest tak neurobila a zdôvodňuje to vysokými nákladmi.

Mnohí obyvatelia majú preto problém pravidlo dodržať. Na sociálnych sieťach sa sťažujú, že zberné miesta sú ďaleko od ich domovov a otváracie hodiny nevyhovujú pracujúcim.

„S jednou ponožkou na zberný dvor? Nikto nepôjde na druhý koniec obce s párom

ponožiek,“ napísal jeden z nespokojných obyvateľov na Facebooku. Iní sa pýtajú, prečo majú platiť vysoké poplatky za odvoz odpadu, keď im obec neposkytuje jednoduché riešenie na zber textilu.

Niektorí ľudia otvorene priznávajú, že budú naďalej hádzať textil do zmesového odpadu. V skupinách na sociálnych sieťach si vymieňajú rady, ako sa vyhnúť pokutám. Jeden z obyvateľov Varšavy navrhuje znečistiť textil olejom, aby sa stal nevytriediteľným odpadom.

Náklady na nesprávne triedenie odpadu

Takéto obchádzanie pravidiel však môže mať finančné následky. Portál Interia upozorňuje, že kontrola odpadu prebieha už pri jeho zbere. Nesprávne vytriedený odpad zvyšuje náklady odpadových spoločností, ktoré ich následne prenášajú na obce. Výsledkom môžu byť vyššie poplatky za odvoz odpadu.

Ministerstvo klímy a životného prostredia Poľska tlačovú agentúru PAP informovalo, že zašpinenie textilu nezbavuje občanov povinnosti triedenia. „Všetky textilie sú komunálnym odpadom a ich stav (čisté alebo špinavé) neovplyvňuje povinnosť ich triedenia,“ uviedlo ministerstvo.

Samosprávy môžu pri porušovaní pravidiel zvoliť aj edukatívny prístup a obyvateľov najskôr informovať o správnom triedení odpadu. Napriek odporu mnohých obyvateľov Poľsko čelí realite, že triedenie textilu sa stáva nevyhnutnou súčasťou ekologickej politiky.

euractiv •

Aj plytvanie potravinami ničí planétu

Potraviny, ktoré v Európe zbytočne vyhodíme do koša, by mohli nasýtiť 200 miliónov ľudí. Od tohto faktu sa odráža projekt FOODRUS, podporený z európskeho grantového programu Horizont 2020. Jeho cieľom je hľadať cesty k udržateľnému potravinovému systému, čo chce dosiahnuť cez inovácie pre zníženie odpadu v mäsovom, zeleninárskom či pekárenskom odvetví.

Práve posledné spomínané vytvára veľký problém a podľa dostupných štatistík v Európe každú sekundu skončí v koši až 278 krajcov chleba. V konečnom dôsledku tak pečivo ročne tvorí až 175 miliónov kilogramov odpadu. Slovenským domácnostiam sa z tohto množstva prisudzuje viac než 15-tisíc ton pekárenského odpadu. Koordinátorkou projektu na Slovensku je Marieta Okenková zo Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre. Na podujatí s názvom „Potravinový odpad Slovensko: Najväčšie výzvy v boji plytvaním jedlom“ uviedla, že pokrok v znižovaní vyhodnených potravín „zostáva nedostatočný“.

Nevyužitú potraviny končia na skládkach

Koordinátorka pripomenula, že v roku 2015 boli stanovené globálne ciele, aby sa do roku 2030 znížil podiel plytvania potravinami o polovicu. Štúdia zo septembra 2022 však ukázala, že európska dvadsaťsedmička v skutočnosti vyhadzuje takmer dvojnásobne viac potravín (cca 152 miliónov ton) oproti odhadom z roku 2016 (88 miliónov ton).

Dôsledky plytvania sú obrovské. Zbytočné vyhadzovanie potravín pôsobí ako katalyzátor klimatickej krízy, keďže 8 až 10 percent svetových skleníkových plynov vzniká v dôsledku neskonzumovaných potravín, končiacich na skládkach.

Presné čísla o plytvaní Únia nemá. Európska komisia vo svojich dokumentoch pracuje hlavne s odhadmi.

Riešiť treba aj legislatívu

Podľa Martina Krajčoviča zo Slovenskej aliancie moderného obchodu (SAMO) by bolo treba „spriechodniť“ aj z legislatívneho hľadiska.

„Potrebná je napríklad koncepčná podpora infraštruktúry. Ak chceme darovať potraviny, tak musíme mať aj príjemcov, na ktorých potrebujeme dostať viacej financií a zdrojov aj zo strany štátu,“ hovorí Krajčovič.

Po inšpiráciu pritom podľa neho netreba chodiť ďaleko. „Stačí si zobrať príklad z Českej republiky, kde je to dlhodobou

konceptne podporované. Aj takýto systém by pomohol,“ dodal.

Kritická situácia na Slovensku

Slovensko je v prevencii plytvania potravinami skôr v plienkach. Viktor Porubský zo Slovenskej katolíckej charity poukazuje na to, že Slovensko dodatočne využije len menej ako jedno percento potravín, ktoré sú určené na vyhodenie.

„Je to obrovský etický problém. Na Slovensku vyhodíme medzi 600- až 800-tisíc ton (potravín), a redistribuuje sa menej než 5- až 6-tisíc, čiže menej ako percento. To znamená, že 99 percent potravín, z ktorých veľká časť je stále vhodná na ľudskú konzumáciu, sa jednoducho nedostane k ľuďom,“ vysvetľuje V. Porubský.

Potraviny si nevážime, vyrábame ich do koša

Na Slovensku sa veľa hovorí o vysokých cenách potravín. Podľa odborníkov v nich ale nie je reálne zohľadnené využitie pôdy, vody a práce. Vzniká tak problém s potravinovým odpadom. V debata odporúčajú v prvom rade začať svoje návyky sledovať. M. Okenková poukazuje na to, že na Slo-

vensku je momentálne „pár existujúcich mechanizmov, ale dosť nefunkčných“. Ako príklad možno spomenúť neaktualizovanú stratégiu narábania s nepoužitým jedlom, nízky záujem a chýbajúce plánovanie do budúcnosti.

Podľa odborníčky „chýbajú štatistiky v celej potravinovej vertikále“ a zároveň dochádza k rôznym paradoxom. Týkajú sa napríklad daňových stimulov, pri ktorých chýbajú usmernenia pre darovanie, ako aj právne bariéry. Veľkým mínusom jej aj nízka úroveň povedomia medzi samotnými obyvateľmi.

Ako to napraviť?

Výskumníci projektu FOODRUS odhadujú, že najviac pečiva vyhadzujú domácnosti (50 percent), následne obchody (30 percent) a v menšej miere gastro sektor (15 percent). Zvyšok sa vyhodí počas samotnej výroby (5 percent).

M. Okenková ako hlavné problémy definovala „nadprodukciiu, nadspotrebu a distribúciu prebytkov“. Apeluje, že súčasný potravinový systém potrebuje ozdraviť, lebo v súčasnej podobe škodí ľuďom aj planéte. Napríklad na oboch stranách potravinového reťazca je v súčasnosti stále ekonomickejšie ľuďom predávať viac jedla, než potrebujú.

Na to, aby sa dosiahla zmena v negatívnom trende, je podľa koordinátorky nevyhnutné začať robiť opak: „Zmena správania spotrebiteľov je kľúčová a môže priniesť transformačnú zmenu do celého potravinového hodnotového reťazca späť.“

Zber bioodpadu pomáha obmedziť skládky

Od zavedenia povinnosti recyklovať kuchynský bioodpad historicky kleslo množstvo zmesového odpadu pod jeden milión ton, Slováci však v jeho celkovom množstve naďalej patria k rekordérom.

Percento vyhodneného chleba v domácnostiach sa po jednom mesiaci znížilo až o 40 percent. Rodiny vo výsledku ušetrili aj financie, keďže namiesto kupovania nového chleba vedeli dlhšie a lepšie využiť ten, ktorý bol starší, ale správne uskladnený. ●

Velký úspěch pre Slovensko

Centrum vedecko-technických informácií SR (CVTI SR) sa stalo súčasťou pilotného konzorcia európskych organizácií, ktoré sa zapoja do budovania siete uzlov EOSC Federácie (The European Open Science Cloud Federation).

Nominácia CVTI SR do pozície národného uzla EOSC predstavuje úspech, ktorý umožní CVTI SR zaradiť sa medzi popredné vedecko-výskumné európske inštitúcie podporujúce princípy otvorenej vedy a FAIR dát.

V polročnom výberovom procese na európskej úrovni vybrali CVTI SR v konkurencii 121 žiadostí do skupiny trinástich etablovaných inštitúcií, ktoré sa budú podieľať na budovaní počiatočnej podoby EOSC Federácie, resp. EOSC siete uzlov.

„Účasť CVTI SR na tvorbe EOSC Federácie prostredníctvom vytvorenia národného uzla EOSC znamená, že slovenskí vedci budú mať jednoduchší prístup k medzinárodným dátovým úložiskám, analytickým nástrojom a kolaboratívnym výskumným platformám. Zároveň budeme môcť efektívnejšie propagovať slovenské vedecké výstupy na európskej úrovni a prispievať k budovaniu celoeurópskej robustnej infraštruktúry pre výskum a inovácie,“ hovorí Anna Krivjanská, národná delegátka v EOSC Steering Board.

EOSC Federácia a koncept EOSC uzlov

Víziou EOSC iniciatívy je zaviesť v Európe systém na efektívne vyhľadávanie a prístup k dátam a službám pre oblasť výskumu a inovácií. Cieľom je pomôcť výskumným pracovníkom ukladať, zdieľať, spracovávať, analyzovať a opätovne využívať výstupy výskumu v súlade s princípmi FAIR v rámci jednotlivých disciplín, medzi nimi, ako i naprieč krajinami. Zavedenie siete spolupráce medzi dátovými úložiskami a službami bude mať zásadný vý-

znam pre pokrok otvorenej vedy v Európe. V rámci aktuálnej fázy vývoja EOSC Federácie bol v októbri 2024 spustený Európsky uzol EOSC (EOSC EU Node). Pre účel vytvorenia EOSC Federácie nadviažu postupne na európsky uzol národné, organizačné a tematické uzly EOSC.

Federácia EOSC bude teda pozostávať z viacerých uzlov, ktoré budú vzájomne prepojené a budú môcť spolupracovať na zdieľaní a správe vedeckých dát, poznatkov a zdrojov v rámci tematických a geografických výskumných komunít a medzi nimi. Uzly EOSC budú vstupnými bodmi pre používateľov do EOSC Federácie, pričom každý uzol bude ponúkať svoje vlastné služby a prípadne služby tretích strán vrátane služieb ukladania dát a prístupu k nim.

Predpokladom je, aby do pilotného budovania EOSC Federácie boli na základe výberového procesu zapojené najpripravenejšie európske inštitúcie.

Cesta k užšiemu výberu

V rámci prvej fázy výberového procesu, spustenej v lete 2024, bolo celkovo prijatých až 121 žiadostí, z ktorých tzv. EOSC Tripartita (Európska komisia, EOSC asociácia a EOSC Riadiaci výbor) vybrala 28 potenciálnych kandidátskych uzlov, vrátane CVTI SR.

V decembri 2024 a vo februári 2025 boli dve kolá dialógov s potenciálnymi kandidátmi a zástupcami Európskej komisie, EOSC asociácie (EOSC-A) a EOSC Riadiaceho výboru (EOSC-SB).

Na základe interných kritérií (napr. hodnotenie kapacity zdrojov, kompetencií, miery

kompatibility s EOSC EU Node, možnosťami zapojenia vedeckej komunity a dosahu uzla, konkrétnych praktických príkladov použitia a udržateľnosti) postúpilo do užšieho výberu aj CVTI SR spoločne s ďalšími dvanástimi prevádzkovateľmi uzlov, ktorými sú významné a etablované európske organizácie a výskumné infraštruktúry – BBMRI ERIC, CERN, CNR (Blue-Cloud 2026), CNRS (Data Terra), CSC IT Center for Science, ELIXIR Hub (zastupujúci štyri výskumné infraštruktúry v „life science“: ELIXIR, EMBL, Euro-Biolimaging ERIC, Instruct-ERIC), ESRF (PaNOSC), EUDAT, Foundation ICSC, NCN, NFDI, SURF.

EOSC Tripartita vyzdvihla pripravenosť organizácie a zaradila CVTI SR medzi pilotných prevádzkovateľov EOSC uzlov, ktoré sa v nasledujúcich mesiacoch budú venovať príprave a rozvoju EOSC Federácie.

Dôležitá pozícia

„V medzinárodnom výberovom konaní sa CVTI SR prebojovalo na zoznam najpripravenejších európskych inštitúcií pre pilotný program iniciatívy EOSC. To znamená, že Slovensko bude prostredníctvom CVTI SR prednostne participovať na pripojení do uzla EOSC. Tento úspech posilní rozvoj slovenskej vedy v otvorenom vedeckom prostredí Európy,“ reaguje generálny riaditeľ CVTI SR Róbert Gálik.

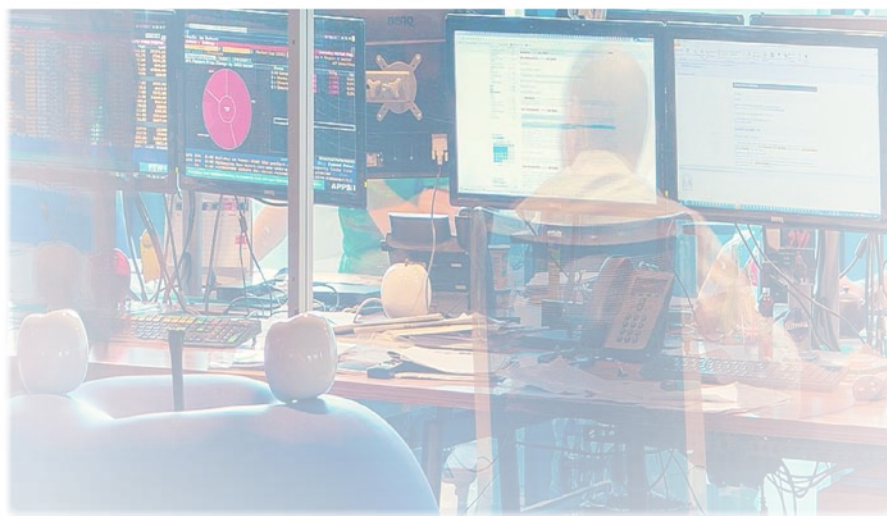
Z pozície národného uzla EOSC bude CVTI SR zároveň schopné efektívne sprístupňovať vedeckovýskumné dáta, zdroje a služby naprieč Európou slovenským vedeckým pracovníkom a podieľať sa na budovaní európskej iniciatívy EOSC.

Trhy dohnala hrozba stagflácie

Na finančných trhoch panovala v závere marca zvýšená volatilita. Gro diania na trhu ovplyvňuje nepredvídateľná obchodná politika Donalda Trumpa, ktorá sa dynamicke mení, čo vytvára investorom vrásky na čele, pretože sa na ňu vedľa len ťažko pripraviť. Ekonomovia v prostredí rastúcej neistoty vyvolanej neustále sa meniacou colnou politikou znižujú očakávania okolo tohtoročného ekonomického rastu USA a predpokladajú miernejšie spotrebiteľské výdavky a obmedzenie kapitálových investícií. Do toho dáta naznačujú slabšieho amerického spotrebiteľa a bujnenie inflačných tlakov. Čoraz výraznejšie kontúry tak dostáva hrozba stagflácie, ktorá je definovaná práve slabým rastom ekonomiky a vyššou infláciou. Rizikový apetít, ktorý dával investorom spočiatku priestor, aby sa sťahovali z bezpečných pozícií, čo sa pretavilo do poklesu cien zlata i strmému rastu výnosov amerických štátnych dlhopisov, dlho nevydržal a v závere posledného týždňa nastal dokonalý obrat, keď obnovená stagflačná hrozba zvýšila záujem o bezpečné aktíva, čo sa v konečnom dôsledku premietlo do návratu zlata na rekordné maximá.

Akciové trhy

Aj keď pozitívny sentiment spočiatku podporili Trumpove vyjadrenia, že americká colná politika by mohla byť viac cielená a nie plošná, pričom niektoré krajiny by mohli dostať výnimky z recipročných ciel, čo znižuje riziko negatívnych dosahov dlhohodobej obchodnej vojny na ekonomiku a podporuje vyhliadky hospodárskeho rastu v USA, ku koncu mesiaca už pokračovali americké akcie v korekcii prepadu z úvodu roka. S odrazom amerických akcií poľavila rotácia investorov do európskych akcií, ktoré výrazne zaostávali za svojimi americkými konkurentmi. Prispela k tomu aj skutočnosť, že nadšenie zo zlepšených perspektív rastu európskej ekonomiky vďaka veľkému stimulačnému fiškálnemu balíku z Nemecka a očakávanému rastu výdavkov na zbrojenie na celoeurópskej úrovni postupne odznieva. Koncom marca sa na trh vrátila nervozita po tom, čo Trump rozohral nebezpečnú hru oznámením, že s platnosťou od 2. apríla USA zavádzajú 25-percentné clá na dovoz všetkých zahraničných áut a automobilových dielov. Trump si od nových ciel síce sľubuje „skvelý rast“ amerického automobilov-

ho priemyslu, ale v najbližšom čase bude výsledkom len zvýšenie cien a znížená produkcia v USA z dôvodu previazanosti výrobných procesov a dodávateľských reťazcov medzi krajinami. Presun výroby z iných krajín do USA, ktorý Trump deklaruje ako cieľ, je proces na roky. Vo výsledku sa tak vypredávali akcie automobiliek, a to nielen tých amerických, ale i ich európskych aj ázijských konkurentov, ktoré so sebou stiahli celý akciový trh. K výpredaju prispeli i najnovšie makrodáta, ktoré ukázali na slabší spotrebiteľský sentiment a vyššiu inflačnú hrozbu. Tieto chmáry sa museli zákonite premietnuť do akciových trhov. Najväčšiu váhu výpredaja opäť niesli technológie, zatiaľ čo sa lepšie darilo defenzívnym titulom. Sumárne blue chips index Dow Jones stratil necelé percento, širší index S&P 500 odpísal 1,5 percenta, technologický index Nasdaq Composite poklesol o 2,6 percenta. Nedarilo sa ani európskym akciám. Konkrétne paneurópsky index STOXX Europe 600 zakončil nižšie o 1,4 percenta.

Dlhopisové trhy

Výnosy amerických štátnych dlhopisov s ústupom rizikovej averzie spočiatku rástli, a to aj pre jastrabie vyhliadky menovej politiky Fedu, ktorý pod vplyvom rastúcich inflačných tlakov práve v dôsledku rastu ciel bude možno nútený odložiť znížovanie úrokových sadzieb a držať ich na zvýšených úrovniach dlhší čas. Obnovený strach zo stagflácie im však zobral vietor z plachiet a vrátil výnosy skokovo späť na úroveň z úvodu posledného týždňa. Americký 10-ročný benchmark tak uzatváral mesiac bez zmeny na 4,25 percenta a jeho

priamy nemecký konkurent uzatváral nižšie o 4 bb na 2,73 percenta.

Komoditné trhy

Z pretrvávajúcej rizikovej averzie a úniku do bezpečia opäť ťažia drahé kovy. Zlato sa vyšplhalo na nové rekordné maximá na 3 085 dolárov a cena striebra sa pohybuje na 13-ročných maximách, a to i v dôsledku obáv z nedostatku fyzického kovu. Cena ropy solidne rástla, keď obchodníci vyhodnocovali hrozbu amerických ciel na kupcov ropy z Venezuely. Výraznejším ziskom komodite bránili obavy zo spomaľovania americkej i globálnej ekonomiky, a tým aj klesania dopytu po energii a palivách. Celkovo americká ľahká ropa WTI pridala 1,6 percenta a zastabilizovala sa tesne pod 70 dolármi za barel. Ropa Brent pridala dve percentá na 73,6 dolára za barel.

Devízové trhy

Najdôležitejší menový pár EUR/USD vo vysokej volatilitate osciloval okolo hranice 108 centov, pričom stále pokračoval v pomalom klesaní, keď eufória z nemeckého infraštruktúrneho balíka a rast výdavkov na zbrojenie ustupuje a do popredia sa dostávajú riziká tohto balíčka najmä v podobe dlhového financovania, ktoré ďalej zvýši verejné dlhy, a vyšších inflačných tlakov a s tým súvisiacim odrazom dlhopisových výnosov, teda nákladov na obsluhu rastúcich verejných dlhov. Navyše rast fiškálnych výdavkov nerieši problematickú klesajúcu konkurencieschopnosť ekonomiky EÚ. Euru okrem toho škodia aj americké dovozné clá na automobily a predpokladané protopatrenia z EÚ. ●

V uplynulom období boli vydané tri nové zákony.

V uplynulom období neboli vydané žiadne nové zákony ani novely zákonov.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny zverejnilo oznámenie číslo 39/2025 Z. z. v ktorom určuje nové sumy stravného pre pracovné cesty:

- 8,80 eura (predtým 8,30 eura) pre časové pásmo 5 až 12 hodín,
- 13,10 eura (predtým 12,30 eura) pre časové pásmo nad 12 hodín až 18 hodín,
- 19,50 eura (predtým 18,40 eura) pre časové pásmo nad 18 hodín.

Uvedené sumy platia od 1. apríla 2025.

Touto zmenou sa primerane zvyšujú príspevky na stravu, ktoré sa považujú za daňové výdavky podľa zákona o dani z príjmov. Podľa §152 ods. 3 Zákonníka práce sa výška príspevku určuje vo výške 55% zo sadzby stravného, platnej pre cesty do 12 hodín (8,80 eur), to znamená 4,84 eur

na stravnú jednotku za každý odpracovaný deň.

Podľa §152 ods. 4 Zákonníka práce sa minimálna hodnota stravovacej poukážky zvýši na 6,60 eur, čo je 75% zo sadzby stravného, platnej pre cesty do 12 hodín (8,80 eur).

Uvedené príspevky sú, v súlade s § 19 ods. 2 písm. d) a e) zákona o dani z príjmov, daňovými výdavkami.

Pre úplnosť výpočtu výdavkov na služobné cesty uvádzame, že minulý mesiac bolo zverejnené Opatrenie MPSVaR SR číslo 22/2025 Z. z. o sumách základnej náhrady za používanie cestných motorových vozidiel pri pracovných cestách s účinnosťou od 1.3.2025. Podľa neho sa zmenili sumy náhrad za jeden km jazdy na:

- 0,080 eura pre dvojkolesové vozidlá, trojkolesové vozidlá a štvorkolky,
- 0,281 eura pre osobné vozidlá.

Ostatné právne normy

Uznesenie vlády číslo 44/2025 Z. z. určilo

za strategickú investíciu projekt „Modernizácia železničnej trate Žilina – Košice, úsek trate Poprad Tatry (mimo) – Krompachy, časť A.1 Poprad Tatry (mimo) – Vydrník“.

Uznesenie vlády číslo 50/2025 Z. z. určilo za strategickú investíciu projekt „Šurany Industrial Park“.

Nariadenia vlády SR sa zaoberajú oblasťami sociálnych služieb v čase mimoriadnej situácie, podmienkami na poskytnutie investičnej pomoci, príspevkom na ubytovanie odídenca a pravidlami poskytovania podpory v poľnohospodárstve.

Rezortné vyhlášky boli vydané hlavne v oblasti zdravotníctva (5), vnútra, zahraničia, regionálneho rozvoja a investícií, poľnohospodárstva, sociálnych vecí, kultúry a územného plánovania.

Okrem toho boli zverejnené dve oznámenia Národnej banky Slovenska o vydaní pamätných euromincí a oznámenie MF SR v oblasti účtovných závierok pre poisťovne, zaistovne a podobné subjekty. vz ●

Opatrenia proti odlesňovaniu

Hospodárske subjekty čakajú z dôvodu implementácie euronariadenia o znížovaní odlesňovania nové povinnosti. Vyplýva to z návrhu zákona, ktorým sa vykonávajú opatrenia Európskej únie (EÚ) na zmiernenie globálneho odlesňovania, z dielne Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka (MPRV) SR, ktorý schválili poslanci Národnej rady (NR) SR.

„V záujme dosiahnutia cieľa zníženia miery globálneho odlesňovania a degradácie lesov nariadenie ukladá povinnosti pre hospodárske subjekty, obchodníkov a ich splnomocnených zástupcov v oblasti umiestnenia a sprístupnenia príslušných výrobkov z príslušných komodít na trhu EÚ vrátane ich vývozu,“ spresnil v dôvodovej správe agrozort.

Pribudnú povinné kontroly

Nariadenie ukladá podľa MPRV členským štátom EÚ povinnosť kontrolovať dovoz, vývoz a produkciu výrobkov z komodít drevo, kakao, káva, sója, palma olejná, kaučuk a hovädzí dobytok, ktorých pestovanie, výroba a chov patrí medzi hlavné príčiny globálneho odlesňovania lesných pozemkov alebo degradácie lesov vo svete.

„Nariadenie ukladá Slovenskej republike

povinnosť určiť príslušný orgán zodpovedný za plnenie povinností vyplývajúcich z nariadenia a zabezpečiť pre tento orgán adekvátne právomoci, nezávislosť pri výkone funkcie a zdroje na plnenie povinností,“ upozornilo ministerstvo pôdohospodárstva.

Návrh zákona určuje príslušné orgány na vykonávanie dozoru nad dotknutými hos-

podárskymi subjektami a obchodníkmi, ktorí príslušné komodity alebo príslušné výrobky umiestňujú alebo sprístupňujú na trhu EÚ alebo ich vyvážajú. To sa vzťahuje na ich dovoz, domácu produkciu aj obchodnú činnosť. Návrh zákona upravuje postup pri vykonávaní dozorov a ukladaní opatrení, ktorými sa zabezpečia povinnosti ustanovené nariadením. ●

Bratislavská regionálna komora SOPK ponúka podnikateľom v rámci svojich vzdelávacích aktivít tieto konferencie, semináre, workshopy a tréningy:

Vzdelávacie aktivity

24. apríl 2025

Inovačná polhodinka

Zoom stretnutie

Iné aktuálne ponuky

Vystavovanie ATA karnetov – unifikovaný colný dokument pre tranzit a dočasný dovoz tovarov do tretích krajín bez cla

Osvedčovanie o pôvode tovaru – služby pre zjednodušenie Vášho zahraničného obchodu

Klub podnikateľov Bratislavskej regionálnej komory a **Klub mladých podnikateľov** – tematické klubové stretnutia členov BRK SOPK

Sledujte nás aj na FACEBOOKU

Bratislavská regionálna komora SOPK:

<https://www.facebook.com/ba.sopk.sk/>

Sledujte nás aj na LINKEDIN

Bratislavská regionálna komora SOPK:

<http://bit.ly/linkedinbrksopk>

INCOTERMS

Pre každého, kto sa zaoberá medzinárodným obchodom, je k dispozícii odborná publikácia INCOTERMS 2020. Odborná publikácia je určená pre manažérov medzinárodného obchodu, odborníkov z colnej praxe, logistiky a zasielateľstva, bankovníctva, študentov a iných účastníkov, ktorí realizujú, alebo sa podieľajú na realizácii obchodných prípadov s tovarom na tuzemskom, ako aj medzinárodnom trhu. Používatelia iste ocenia dvojjazyčnosť tejto publikácie. Pôvodný oficiálny anglický text výkladových pravidiel MOK Incoterms® 2020 a jeho oficiálny slovenský preklad v zrkadlovom usporiadaní pomôže pri orientácii v spleti odborných výrazov. Veľmi pohodlný a praktický formát A5 obsahuje 310 strán a v publikácii nájdete odpovede na každý obchodný prípad. Veríme, že publikácia pomôže všetkým, ktorých problematika medzinárodného obchodu zaujíma. Bilingválnu publikáciu INCOTERMS 2020 môžete kúpiť priamo v našej regionálnej komore.

Bližšie informácie:

Telefón: 02/48291524 – Ing. Branislav Koukal

E-mail: branislav.koukal@sopk.sk

Bojujeme za vás

SOPK posúdila v rámci legislatívneho procesu tieto návrhy:

- návrh vyhlášky Ministerstva financií Slovenskej republiky, ktorou sa dopĺňa vyhláška Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 161/2016 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 199/2004 Z. z. Colný zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Viete, že...?

... Finančná správa spustila projekt pre vytvorenie prostredia pre elektronickú fakturáciu. Na jeho konci bude zavedenie povinnej elektronickej fakturácie v medzipodnikovom segmente (B2B).

Cieľom projektu je vytvorenie podmienok pre digitalizáciu celého procesu od vyhotovenia faktúry u dodávateľa až po jej spracovanie u odberateľa, ako aj následného zaslania údajov z faktúry finančnej správe tak, aby bol celý tento proces automatizovaný s minimom manuálnych zásahov. Výsledkom pre podnikateľské subjekty bude výrazné skrátenie procesov súvisiacich s prijatím faktúr, ich následným spracovaním, existencia dát v štandardizovanej štruktúrovanej podobe, ako aj úspora nákladov na papierové faktúry. Na základe detailnej technickej a finančnej analýzy a súčasných hrozieb v oblasti kybernetickej bezpečnosti prijala finančná správa rozhodnutie vytvoriť podmienky pre decentralizované riešenie elektronickej fakturácie, prostredníctvom siete Peppol, ktorú založila a od roku 2011 koordinuje Európska komisia a aktuálne ju využíva takmer 20 krajín EÚ. Decentralizácia s neobmedzeným počtom certifikovaných poskytovateľov zaručí rozloženie rizika jedného bodu zlyhania.

Medzi najzásadnejšie zmeny, ktoré prinesie projekt je jednotný a bezpečný spôsob zasielania elektronických faktúr. Už nebude potrebné získať vopred súhlas odberateľa so spôsobom doručenia, nakoľko v systéme budú registrované všetky podnikateľské subjekty. Revolučnou zmenou bude prechod od zasielania faktúr vo formáte pdf negarantovanou a zraniteľnou e-mailovou službou na zasielanie faktúr v jednotnom, celoeurópskom formáte xml pomocou zabezpečeného komunikačného protokolu.

Začlenenie sa do siete Peppol taktiež prinesie podnikateľským subjektom, ktoré sa zaoberajú vývojom účtovných či ekonomických systémov, alebo portálom, ktoré poskytujú vystavovanie faktúr, príležitosť stať sa certifikovaným poskytovateľom prístupu do siete a poskytovať službu doručovania elektronických dokumentov pre podnikateľské subjekty. Jedným z kľúčových faktorov úspechu projektu bude vytvorenie zdravého konkurenčného prostredia pre poskytovateľov služieb doručovania elektronických faktúr tak, aby toto prostredie umožnilo poskytovať cenovo dostupné, používateľsky prívetivé, kvalitné a bezpečné služby.

Do výplatného termínu

- odvod preddavku na poistné na verejné zdravotné poistenie plateného zamestnancom a zamestnávateľom,
- odvod poistného na nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, poistenie v nezamestnanosti, úrazové poistenie, garančné poistenie, poistného do rezervného fondu solidarity a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, ktoré odvádza zamestnávateľ.

Do 5 dní po výplatnom termíne

- odvod preddavkov na daň z príjmov fyzických osôb zo závislej činnosti znížených o úhrn daňového bonusu,
- prevod finančných prostriedkov mesačného prídelu do sociálneho fondu.

08.04.2025, utorok

- odvod poistného na nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, poistenie v nezamestnanosti (dobrovoľné), poistného do rezervného fondu solidarity a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za samostatne zárobkovo činnú osobu a dobrovoľne poistenú osobu,
- odvod preddavku na poistné na verejné zdravotné poistenie za samostatne zárobkovo činnú osobu,
- preddavok na zdravotné poistné platiteľa dividend za poistenca, ktorý mal minulý mesiac príjem z dividend.

15.04.2025, utorok

- odvod sumy na zabezpečenie dane z príjmov fyzických osôb a právnických osôb za predchádzajúci mesiac a oznámenie správcovi dane v súlade s rozhodnutím správcu dane,
- odvod dane z príjmov vyberanej zrážkou za predchádzajúci mesiac, predložiť výkaz o zrazení a odvedení dane a zaplatiť daň.

25.04.2025, piatok

- povinnosť pre zdaniteľnú osobu dane z pridanej hodnoty, registrovanú pre daň podľa § 7 alebo 7a zákona o DPH, podať elektronickými prostriedkami súhrnný výkaz za predchádzajúci štvrtrok, v ktorom dodala službu s miestom dodania v inom členskom štáte podľa § 15 ods. 1 zdaniteľnej osobe alebo právnickej osobe, ktorá nie je zdaniteľnou osobou a je identifikovaná pre daň, a táto osoba je povinná platiť daň,
- povinnosť podať daňové priznanie k dani z pridanej hodnoty platiteľom dane a v rovnakej lehote zaplatiť daň ak je zdaňovacím obdobím kalendárny mesiac,
- povinnosť podať daňové priznanie k dani

z pridanej hodnoty platiteľom dane a v rovnakej lehote zaplatiť daň ak je zdaňovacím obdobím kalendárny štvrtrok,

- povinnosť podať súhrnný výkaz za predchádzajúci mesiac pre daňového zástupcu za zastúpených dovozcov Daňovému úradu Bratislava,
- povinnosť podať kontrolný výkaz elektronickými prostriedkami za každé zdaňovacie obdobie, za ktoré je povinný podať daňové priznanie. Platiteľ nie je povinný podať kontrolný výkaz za zdaňovacie obdobie, za ktoré podáva daňové priznanie, v ktorom nie je povinný uviesť žiadne údaje o plneniach, alebo je povinný uviesť len údaje o dodaní tovaru oslobodeného od dane alebo údaje o dodaní tovaru a súčasne v ktorom neuvádza údaje o odpočítaní dane alebo uvádza len odpočítanie dane,
- povinnosť podať elektronickými prostriedkami súhrnný výkaz za predchádzajúci mesiac pre platiteľa DPH, ktorý dodal tovar s oslobodením z tuzemska do iného členského štátu osobe identifikovanej pre daň v inom členskom štáte alebo premiestnil tovar oslobodený od dane do iného členského štátu na účely svojho podnikania, alebo ktorý sa zúčastnil na trojstrannom obchode ako prvý odberateľ, alebo odoslal alebo prepravil tovar v režime call-off stock, alebo tovar, ktorý bol odoslaný alebo prepravený v režime call-off stock, bol vrátený do tuzemska. Povinnosť podať súhrnný výkaz má aj platiteľ DPH, ktorý dodal službu s miestom dodania v inom členskom štáte osobe identifikovanej pre daň, ktorá je povinná túto daň platiť,
- platiteľ DPH môže podať súhrnný výkaz za kalendárny štvrtrok, ak hodnota tovarov nepresiahne v príslušnom kalendárnom štvrtroku a súčasne v predchádzajúcich štyroch kalendárnych štvrtrokoch hodnotu 50 000 eur,
- povinnosť podať daňové priznanie k DPH za predchádzajúci mesiac pre osoby, ktoré nie sú platiteľmi DPH, ak im vznikla povinnosť platiť daň podľa § 69 zákona o DPH a splatnosť vlastnej daňovej povinnosti,
- povinnosť pre platiteľa a prevádzkovateľa daňového skladu, oprávneného príjemcu, ktorý opakovane prijíma minerálny olej v pozastavení dane z iného členského štátu podať colnému úradu daňové priznanie a zaplatiť daň,
- povinnosť oznámiť colnému úradu množstvo cigariet uvedených do daňového voľného obehu na území SR za predchádzajúci kalendárny mesiac v členení podľa obchodného názvu cigariet, ceny cigariet

uvedenej na kontrolnej známke a podľa počtu kusov cigariet v spotrebiteľskom balení cigariet,

- povinnosť podať colnému úradu daňové priznanie k dani z tabakových výrobkov za predchádzajúci kalendárny mesiac platiteľom dane, ktorý v rámci podnikania opakovane prijíma tabakové výrobky v pozastavení dane z iného členského štátu, a v rovnakej lehote zaplatiť daň,
- povinnosť podať colnému úradu daňové priznanie k dani z alkoholických nápojov za predchádzajúci kalendárny mesiac platiteľom dane, ktorý v rámci podnikania opakovane prijíma alkoholický nápoj v pozastavení dane z iného členského štátu, a v rovnakej lehote zaplatiť daň; na platiteľa dane, ktorému vzniká daňová povinnosť z tichého vína alebo tichého fermentovaného nápoja a súčasne mu nevzniká daňová povinnosť zo šumivého vína alebo šumivého fermentovaného nápoja, sa povinnosť podať daňové priznanie nevzťahuje,
- povinnosť podať daňové priznanie k spotrebnej dani z alkoholických nápojov za predchádzajúci kalendárny mesiac prevádzkovateľom liehovarnického závodu na pestovateľské pálenie ovocia a malým samostatným pivovarom a v rovnakej lehote zaplatiť daň.

30.04.2025, streda

- vystaviť doklad o súhrnných údajoch uvedených na mzdovom liste, prípadne v evidencii, ktoré sú rozhodujúce na výpočet zdaniteľnej mzdy, preddavkov na daň, dane a na priznanie zamestnaneckej prémie a na priznanie daňového bonusu za príslušné zdaňovacie obdobie vrátane údajov uvedených na mzdovom liste a doručiť zamestnancovi,
- splatnosť mesačného preddavku na daň z príjmov u daňovníka, ktorým je právnická alebo fyzická osoba, ktorého daň vypočítaná za predchádzajúce zdaňovacie obdobie presiahla 16 600 eur. Výška preddavku je 1/12 z vypočítanej daňovej povinnosti,
- predložiť miestne príslušnému správcovi dane prehľad o zrazených a odvedených preddavkoch na daň z príjmov zo závislej činnosti, ktoré zamestnancom vyplatil, o zamestnaneckej prémii a o daňovom bonuse za predchádzajúci mesiac,
- podať hlásenie o vyúčtovaní dane a o úhrne príjmov zo závislej činnosti poskytnutých jednotlivým zamestnancom bez ohľadu na to, či ide o peňažné plnenie alebo nepeňažné plnenie, o zrazených preddavkoch na daň, o zamestnaneckej prémii a o daňovom bonuse za predchádzajúci rok. vz •

Slovenská
obchodná
a priemyselná
komora

Bratislavská regionálna komora

Podpora a ochrana podnikania v tuzemsku a v zahraničí

- *Informačné služby*
- *Networking*
- *Zahranično – obchodné vzťahy*
- *Poradensko – konzultačné služby*
- *Vzdelávacie aktivity*
- *Rozhodcovský súd*
- *Legislatívna činnosť*
- *Spolupráca so samosprávou*

since 1850

<https://sopk.sk/ba>